

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 243819
Onderwerp : Update sturen in het sociaal domein
Verzonden : 03 SEP 2019

Geachte leden van de raad,

In april 2019 heeft u de verantwoordingsrapportage sociaal domein ontvangen. Bij de bespreking daarvan, tijdens de commissie sociaal in mei 2019, heeft u aangegeven dat u graag een technisch beraad wilt plannen. Hierin wilt u vragen ten aanzien van het thema financiën en sturing binnen het sociaal domein bespreken. In afstemming met het presidium zal op 11 september, een avond waar ook de begroting 2020 en sturing in de begroting van 2021 en verder op de agenda staan, ruimte zijn om vragen over dit thema te stellen. Ter voorbereiding hierop ontvangt u deze raadsbrief. Deze raadsbrief heeft als doelstelling u te informeren over de voortgang sturen in het sociaal domein.

Verantwoordingsrapportage sociaal domein

In de bovengenoemde verantwoordingsrapportage sociaal domein hebben wij vijf sporen genoemd waarlangs wij het sturen in het sociaal domein willen vormgeven. De vijf sporen vormen ons kader. Binnen dit kader brengen we in beeld aan welke knoppen we kunnen draaien en hoe we invloed kunnen uitoefenen op de kosten en baten in het sociaal domein. De sporen en de genoemde acties in de verantwoordingsrapportage vormen nog steeds de kern van onze aanpak op dit thema. Deze update richt zich met name op nieuwe ontwikkelingen bij Hoofdstuk 5 van de verantwoordingsrapportage en laat zich daarom het beste lezen in combinatie met dit hoofdstuk. Deze sporen zijn:

- Spoor 1 Uitvoeringsprogramma 'Samen Denken Samen Doen'
- Spoor 2 Aanscherping in het proces van zorgtoewijzing
- Spoor 3 Invloed uitoefenen op de inkomsten
- Spoor 4 Inzet binnen de regio
- Spoor 5 Kritisch kijken naar de reguliere uitgaven

De vijf sporen worden in deze raadsbrief behandeld. Aansluitend op de wens van de raad, wordt zoveel mogelijk aangegeven wat het besparingspotentieel is van de verschillende maatregelen. Hierbij moeten we een slag om de arm houden; het gaat om een eerste ruwe inschatting die de komende maanden verder wordt onderzocht. Daarnaast blijkt dat in het sociaal domein veel aspecten zijn waar we geen of weinig invloed op hebben. We willen daarom benadrukken dat het

gaat om besparingspotentieel; de maatregelen bieden geen garantie dat we deze besparingen ook daadwerkelijk gaan halen. Bij de volgende verantwoordingsrapportage willen we een scherpere inschatting maken van het besparingspotentieel en de voortgang van de maatregelen. Bij deze rapportage in het eerste half jaar van 2020 volgt ook een evaluatie van de plannen uit het uitvoeringsprogramma met een afweging welke plannen worden gecontinueerd.

Spoor 1 Uitvoeringsprogramma 'Samen Denken Samen Doen'

Binnen het uitvoeringsprogramma zijn er de volgende ontwikkelingen te melden:

- POH Jeugd (Praktijk Ondersteuner Huisartsen Jeugd): de POH Jeugd is gestart in Borculo en Ruurlo, en start binnenkort in alle praktijken in Eibergen. We zien dat de samenwerking met huisartsen hierdoor verbetert: VMK en huisartsen weten elkaar beter te vinden. Een voorzichtige eerste inschatting is dat we met de inzet van de POH jeugd structureel € 184.000 kunnen besparen. Er is een monitoringplan geïmplementeerd over de inzet van de POH jeugd. De eerste resultaten hiervan zijn bekend bij de evaluatie van het uitvoeringsprogramma in de eerste helft van 2020.
- Jongerenwerk/Jimmy's: beide locaties van Jimmy's lopen goed. Er worden veel nieuwe jongeren bereikt en ook zijn er een groot aantal vaste bezoekers. Op basis van een eerste tussenevaluatie verwachten we dat de besparing van Jimmy's op kan lopen tot € 260.000.
- Sociale kaart: voor het einde van het jaar is de sociale kaart actief. Dit is een website waar op toegankelijke en begrijpelijke wijze de voorzieningen te vinden zijn. Op deze website kunnen inwoners en professionals makkelijker voorliggende voorzieningen vinden. Het gaat om een brede sociale kaart, waar ook onderwerpen als (sport)verenigingen, onderwijs en gezondheidszorg op te vinden zijn. We verwachten geen direct besparingspotentieel, maar wel een betere toegankelijkheid van ondersteuning.
- Platform Vrijwilligers: in het najaar gaat het Platform Vrijwilligers van start. Met de oprichting van een platform zetten we in op meer promotie van vrijwilligerswerk, matchen we efficiënter vraag en aanbod en hebben we aandacht voor professionalisering door cursussen en trainingen aan te bieden. Naar verwachting behouden we hiermee het huidige aantal vrijwilligers en zien we mogelijk ook een lichte groei. Met de inzet van vrijwilligers voorkomen we deels de inzet van professionals en kan de besparing oplopen tot zo'n € 97.000.
- Knooppunt Mantelzorg: Bij het Knooppunt Mantelzorg wordt enerzijds ingezet op het signaleren van (over)belasting bij mantelzorgers en anderzijds op het verminderen van de belasting van mantelzorgers door het netwerk om de mantelzorger heen te versterken. Hiermee voorkomen we zoveel als mogelijk dat zij een beroep moeten doen op zwaardere en duurdere voorzieningen. Het besparingspotentieel ligt naar verwachting op € 64.500.
- Pilot steungezinnen: inmiddels zijn de eerste steungezinnen (gezinnen die ondersteuning willen bieden) geworven en is het nu zaak om vraaggezinnen (de gezinnen die ondersteuning nodig hebben) te koppelen. Bij elk gezin waarbij een maatwerktraject voorkomen kan worden, vindt een besparing plaats van gemiddeld € 3000. In de pilot merken we dat steungezinnen ook vaak naast professionele hulp ingezet worden en dat vraaggezinnen niet meteen overtuigd zijn dat een steungezin een goed alternatief voor jeugdhulp is.

- Preventie Platform Jeugd (PPJ): het platform wordt door professionals en deelnemers als succesvol ervaren. De interventies van het PPJ zijn van collectieve preventieve aard: voorkomen dat iets een probleem wordt. Dit vraagt om een langer proces en het effect zal pas op lange termijn zichtbaar worden. Een besparingspotentieel is daarom niet te geven.
- Stimuleren arbeidsmatige dagbesteding: we leiden zoveel mogelijk toe naar een vorm van arbeidsparticipatie in plaats van dagbesteding. Dit is financieel voordeliger, maar sluit ook aan bij de wens van inwoners om zoveel mogelijk deel uit te maken van de maatschappij. We verwachten hiermee een besparing te kunnen realiseren van € 250.000.

Daarnaast is kritisch gekeken naar de voorgenomen plannen uit het uitvoeringsprogramma. Daardoor is een aantal plannen versoberd of opgeschort. Hiermee vindt geen besparing plaats, het ging immers om middelen uit de reserve, maar worden wel minder middelen uitgegeven. De eenmalige besparing is € 150.000 in 2020.

Spoor 2 Aanscherping in het proces van zorgtoewijzing

Het spoor zorgtoewijzing bestaat uit twee onderdelen: de doorontwikkeling van Voormekaar en het verbeteren van het proces van zorgtoewijzing. Het project doorontwikkeling van VMK is met name gericht op een kwalitatieve verbeterslag, onder andere een uniformering van de werkwijze. We zien dat in het project de primaire processen beter worden ingericht. De werkwijze van VMK wordt helder en knelpunten worden opgelost.

Binnen de zorgtoewijzing zijn de volgende ontwikkelingen te melden:

- Er heeft een analyse plaatsgevonden bij welke Wmo-cliënten sprake is van een WLZ-indicatie (Wet Langdurige Zorg). Een WLZ-indicatie is voorliggend, hoewel er soms wel argumenten zijn om zowel vanuit de WLZ als de Wmo ondersteuning te ontvangen. Dat is bijvoorbeeld het geval bij iemand die een rolstoel heeft vanuit de Wmo, maar naar een WLZ-instelling verhuist. Inschatting van het besparingspotentieel is incidenteel € 120.000.
- Door betere richtlijnen in het gebruik van tolken, schatten we in dat we mogelijk structureel € 5.000 kunnen besparen.
- Door het gebruik van een nieuw normenkader in de Huishoudelijke Hulp verwachten we op termijn een besparing te realiseren van € 300.000. Omdat er een aantal factoren zijn waardoor de kosten op deze post stijgen (hogere tarieven, aanzuigende werking abonnementstarief) is het netto besparingspotentieel lager.
- Voortzetting zorg zonder de bemoeienis van gemeenten: de afgelopen tijd zijn er afspraken gemaakt met jeugdartsen, de gecertificeerde instellingen en de GGZ om meer invloed te kunnen hebben op verleningen van jeugdhulp. Dit is een moeizaam proces, waarbij onze invloed beperkt is. Wel zien we meer openheid bij deze partners om vroegtijdig in gesprek te gaan.

Spoor 3 Invloed uitoefenen op de inkomsten

Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget voor 2019, 2020 en 2021. De financiële gevolgen hiervan zijn opgenomen in de meicirculaire 2019.

	2019	2020	2021	2022
Extra middelen zorg	1.770.043	1.759.372	2.023.389	1.377.126
Waarvan Jeugd	796.378	590.526	590.526	48.743

Voor 2022 zijn er in de meicirculaire nog geen extra middelen voor jeugd opgenomen, omdat het Rijk eerst wil dat er aanvullend onderzoek wordt verricht. Ze wil kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Wel heeft het Rijk de volgende toezeggingen gedaan:

1. De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt.
2. Voor de jaren 2022 en 2023 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen (in 2021).
3. Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden.
4. Een voorwaarde is daarnaast dat een gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz, mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

Concreet voor Berkelland betekent dit dat in de meerjarenbegroting 2022 en verder een stelpost opgenomen mag worden voor € 640.000,- (grotendeels het verschil tussen 2021 en 2022). Dit bedrag kan daarmee in mindering worden gebracht op de taakstelling die er vooralsnog op de meerjarenbegroting van Berkelland van toepassing is.

Naast dit proces is er een gemeente breed project om meer gebruik te maken van subsidies. Hiervoor is een analyse gedaan van mogelijke vindplaatsen van subsidies en bij nieuwe mogelijkheden maken we hier als sociaal domein gebruik van.

Spoor 4 Inzet binnen de regio

Binnen dit spoor zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden ten opzichte van de verantwoordingsrapportage.

Spoor 5 Kritisch kijken naar de reguliere uitgaven

Dit spoor is inmiddels in de basis afgerond. In de begroting van 2020 zijn in het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft' alleen noodzakelijke kosten opgenomen. Dit betekent dat er, zonder bestuurlijk besluit, geen ruimte is voor nieuwe initiatieven. Dit spoor is grotendeels al meegenomen in de perspectiefnota. Er is een meerjarige analyse gemaakt van het historisch gebruik van de middelen. Voor de begrotingsposten waar meerdere jaren geen volledig gebruik van is gemaakt, is de vrijval vastgesteld. Ook bij de andere begrotingsposten is de afweging gemaakt of er voor 2020 en verder, vrijval wordt verwacht. Het totaal van deze bedragen hebben we opgenomen als vrijval in de perspectiefnota. Dit bedrag is € 583.971.

In dit bedrag was niet alleen de verwachte vrijval opgenomen, maar ook andere mogelijke besparingen. Deze worden hier (niet uitputtend) genoemd:

- Bijstelling budget LIA (Lokale Inclusie Agenda) (€ 75.000)
- Subsidie Stichting Sensire netwerk dementie 2017 (€ 2.000)

- Lokaal gezondheidsbeleid (€ 1.800)
- Afbouw Betula (€ 147.000)

Van een aantal van deze maatregelen is gebleken dat deze nog niet voor 2020 gerealiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld door verplichtingen in een langdurige subsidierelatie. Daarom is het bedrag wat tot nu toe als besparing is gerealiseerd iets lager dan in de perspectiefnota is genoemd, namelijk € 574.785.

Tegenover de dekking die binnen het programma is gevonden, staat ook de wens om budget te reserveren voor structurele lasten die voortkomen uit het uitvoeringsplan. Voor 2020 zullen we deze middelen echter niet nodig hebben, aangezien er dan nog incidentele middelen uit het uitvoeringsplan beschikbaar zijn. Daarmee is er in 2020 extra vrijval van € 432.321 en komt de besparing in 2020 op € 1.016.292.

Een aantal voorstellen is in ontwikkeling, bijvoorbeeld om de mantelzorgwaardering te versoberen van € 100 naar € 65. De structurele besparing zou € 22.750 zijn.

Vervolg

Zoals in de inleiding aangegeven, gaan we in september graag met u in gesprek over het sturen in het sociaal domein. Daarnaast komt er in de eerste helft van 2020 de volgende verantwoordingsrapportage. In de tussentijd gaan we aan de slag om de verschillende maatregelen in meer samenhang te prioriteren en presenteren. Hier wordt u over geïnformeerd. Ten slotte maakt het sturen in het sociaal domein vanzelfsprekend onderdeel uit van de gemeentebrede exercitie om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting.

We gaan ervanuit uit u op deze manier voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met Esther Wisselink, Programmamanager Sociaal Domein (e.wisselink@gemeenteberkelland.nl).

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
-Archief